

Izaja vsak dan, izveniš nedelje ob 4 popoldne.
Tredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi
čepisi naj se pošiljajo vredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Začetki in odgovori treditnik Štefan Godina. Lastnik konsorcij
lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruge z
enajstim preostvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.
Telefon treditništva in uprave št. 11-57.
Tredništvo: Za celo leto K 24—
za pol leta 12—
za tri mesece 6—
za tedensko izdajo za celo leto 5,20
za pol leta 2,60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zvezne
številke po 10 vinarjev.
Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone
Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vna
Osmrtnice, zalivali, poslanice, oglasi denarnih za- mm po 20 vna
Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5—
vsaka nadaljna vrsta 2—
Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev
Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročniki
in reklamacije se pošiljajo v uravi lista. Plačuje se izključno le
upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.
Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška
Asiškega št. 20. — Poštahranilnični račun št. 841.652.

Italijanski senat sprejel zakon o polni pooblastitvi vlade z 261 glasovi proti 2 glasovoma.

Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je izjavil, da italijanska vlada ni podala uradnega obvestila o dogodkih v zbornici.

Italija na pragu odločitve. Senat.

RIM 21. (Kor.) Tudi danes so postavljene
čete v okoliših senatnega poslopja. Pristop k
senatnemu poslopiju je dovoljen le sena-
torjem, poslancem in osebam, ki imajo vstop-
nice. Dvorana in galerije so napolnjene do
zadnjega prostora. Sejna dvorana nudi im-
pozantno sliko.
Ministrski predsednik Salandra je pred-
ložil po zbornici že sprejeti načrt zakona, s
katerim se dajajo vladi za slučaj vojne iz-
redna pooblastila, je prošil, da se načrtu
pripozi najmanj ena komisija, ki bi mogla takoj
predložiti svoje poročilo. Nujnost se je pri-
poznala soglasno in ob pojavih odobravanja.
Predsednik je pozval več članov senata v
komisijo.

Sejo so prekinili za eno uro.
Komisija se je takoj sestala v dvorani, v
četrti oddelku.
Po zapečeni otvoritvi se je izjavil poro-
čevalec, knez Colonna, župan rimski, da so
njega postavili za poročevalca zato, da se
čuje glas Rima, velike matere blestečega
cilja naše narodne epopeje, čudodelnice,
veličine in slave, vzbujevalke svetega hero-
izma in največje smelosti. (Dolgotrajna vi-
harina pohvala).

Proti Rimu — je izjavil govornik — se
dviga veliki žar italijanskega patriotizma, iz
Rima odseva luč, ki že stoletja osvetlja svet.
Isti krič bolesti, ki se je od leta 1859 dvigal
iz vse Italije k velikemu srcu Viktorja Ema-
nuela, se dviga sedaj k srcu kralja in na-
roda. Kralj, parlament in narod, sprejemajo
ta klic soglasno in v polnem zaupanju, po-
verjajo danes, iz nesmrtnega Rima ven, usodo
domovine vojski in mornarici. (Viharina po-
hvala. Klici: Živela vojska in mornarica,
živela Italija!)

Govornik je nadaljeval: Komisija predlaga
soglasno, naj se zakonski načrt sprejme, iz-
raza vojski in mornarici čustvo gotovega
zaupanja v njiju sveto junaštvo in neupo-
gljivo čednost požrtvovalnosti in patriotičnega
navdušenja ter sporoča zvišenemu vladarju
spošljivo udani pozdrav. (Vsi senatorji
so se dvignili, odobravalni in vsikljali: „Živel
kralj! Živela vojska! Živela Savojska, živela
Italija!“ kakor tudi vrednemu princu
Savojskemu (Pohvala) v trdnem zaupanju,
da bodo naše italijanske zastave zmago-
nošno vihrale nad našimi alpami in našim
morjem.

Pozivljam vas, da sprejmete načrt in kli-
čem: „Živela Italija, živela kralj, živela vojska!“
Vsi senatorji in ministri so se dvignili, odo-
bravalni in vsikljali: „Živela Italija, živela
kralj, živela vojska!“ Galerija se je pridru-
žila pohvali in zadoneli so klici: Pribijte na
zidove!

Cadolini in Mozza sta se pridružila izva-
janjem kneza Colonna.
Canivaro in tovariši so predložili sledeči
dnevni red: Začevši izjave vlade, kjer se
tako glasno povdarja volja naroda, naj senat
prične z glasovanjem o načrtu.

Ministrski predsednik Salandra je izjavil,
da z navdušenjem sprejema ta dnevni red.
Na to je bil dnevni red na poimenem
glasovanju sprejet z vsemi glasovi 281
navzočih senatorjev.

Zbornica je sklenila, da se govor kneza
Colonna objavi po prilepljenju na zidove.
Nato je bil zakonski načrt na tajnem gla-
sovanju sprejet z 261, proti 2 glasoma. Raz-
glasitve vspeha glasovanja je bila sprejeta z
živahnimi aklamacijami.

Predsednik Manfredi je pozival srečno
usodo ter rekel, da Italija pozna sramoto,
ki je mora popraviti. Čuje klic neodrešenih
dežel in vidi, na kateri strani se bore za
civilizacijo in pravico.

Predsednik je izrazil željo, da se senat
združi in proslavi zmago. Zaključil je s kli-
čem: Živela Italija, živela kralj!

Vsi senatorji in ministri, ki so govor pred-
sednika stoji poslušali, so priredili dolgo
navdušeno manifestacijo, vsikljajoč: Živela
Italija, živela kralj!

Na to se je senat odgodil na nedoločen
čas. Sejo so zaključili.

PARIZ, 21. (Cenz.) »Matin« poroča iz
Rima 19. t. m.: Nemški in avstroogrski
poslanik sta izročila ministru zunanjih
stvari verbalno noto. V diplomatskih kro-
gih se smatra, da se v kratkem pretirajo
diplomske zveze med Italijo in nevtral-
nimi državama. Poset obeh poslanikov
pri Sonninu se je nanašal baje na zadnje
ukrepe, ki jih je treba ukreniti ob takem
čaju.

Avstrijske ponudbe ne zadostujejo.

LUGANO, 21. (Cenz.) Izjava nemškega
državnega kancelarja o avstrijskih ponu-
bah Italiji ni nikakor zadovoljila v Italiji.
»Secolo« označuje ponudbe za naravnost
smešne in posebno tako zakasnele, da bi

njih sprejem ne bil več mogoč zaradi s
trosporazumom že sklenjene pogodbe.
Časopisje se trudi na vso moč, da bi do-
kazalo, da je vojna, ki ima izbruhniti, o-
brambna vojna, ki da jo je povzročila Av-
strija s svojim nevrednim postopanjem
napram Italiji in ker je zavračala zahteve,
v katere je sedaj, pod pritiskom vojne ne-
varnosti, privolila po najmanjšem delu.

RIM, 21. (Cenz.) »Messaggero« se čudi,
da centralni državi vkljub vsemu, kar se
je v Italiji govorilo in pisalo, še niste za-
htevali o novi orientaciji italijanske politi-
ke izjave od svoje bivše zaveznice in ni-
ste nastopili energično. To dejstvo da do-
kazuje, da se jima ne mudi, da bi se bili
z Italijo, in da pred vsem ne nameravate,
napovedati Italiji vojne, v domnevi, da že
to samo zadostuje, da nam narinete od-
govornost za prelom nad 30 let obstoječe
zveze. Toda Italija vkljub temu napove
vojno.

Vojni pas v Italiji.

ZENEVA, 21. (Cenz.) »Journal de Ge-
neve« poroča iz Rima: V ministrskem
svetu v terek so se ukrenili vsi ukrepi,
potrebni za vojno stanje. Vse ozemlje se-
verno od Bologne se najbrž proglasi za
vojni pas.

Giolitti o vojni.

ZENEVA, 21. (Cenz.) Rimski poroče-
valec lista »Journal de Geneve« je imel
priliko, govoriti v Giolittijem pred nje-
govim odhodom v Turin. Časnikar se je ču-
dil, da Giolitti svoj čas, ko je bil minist-
ski predsednik, ni držal trozvezne pogod-
be in ni korakal z Avstrijo. Giolitti je od-
govoril: Zagvozdni smo med dvema
skupinama držav. Ne sledimo Nemčiji in
Avstro — Ogrski v njunih sklopeh o življe-
nju in smrti. Nasprotno pa sem vedno de-
loval na to, da naj ne pademo našemu sta-
remu zavezniku v hrbet. Ljudstvo ne mo-
re biti tako zelo navdušeno za to vojno,
celo tudi če gre proti Avstriji. Imamo že
na vratu vojno v Libiji, druga vojna pa bi
mogla presegati naše moči. Ne vemo še,
kaj prinese zmaga, gotovo pa je, da bi po-
raz prinesel s seboj razbitje dežele. To naj
bi si dobro zapomnili. In če smo že dobro
preudarili, kaj naj storimo, naj premisli-
mo še enkrat. Če bi bili ostali mirni, bi pre-
jeli od obeh strani kompenzacije velike
velike vrednosti.

Demonstracije proti vojni.

MILAN, 21. (Cenz.) Pod naslovom
»Navdušenje dežele za vojno« priobčuje
»Avanti« celo stran vesti, ki dokazujejo
nasprotno. Tako so nekem koncertu vo-
jaki pretepli dijake, ki so kričali »Abbasso
Giolitti«. Enako se je dogodilo dijakom
v Novi, ki so ob vходу vojakov hoteli
prideliti intervencionistično demonst-
racijo. S klicem »Abbasso la guerra« so vo-
jaki dijake pogнали v beg. Tudi v Paviji,
Basanu, Venetu, Civiti vechiji je prišlo do
pretefov med vojniki in prijatelji vojne.
Iz več krajev prihajajo pismena obvesti-
la, ker je cenzura onemogočila brzojavna
in telefonska poročila. Z vsemi močmi
dela policija za vlado, da bi zadušila raz-
položenja naroda in bi se ne kalila tako-
imenovana narodna edinstvo. Tako so bili
v več krajih aretirani ljudje, katerim se
ne more očitati drugo kot to, da so proti
vojni.

D'Annunzio pri kralju

MILAN, 21. (Cenz.) O sprejemu D' An-
nunnija pri kralju v vili »Ada« se poroča:
Kralj je pozdravil pesnika ob vratih v
park in ga je preobkladal z besedami naj-
večje prisrčnosti in občudovanja. Potem
je kralj odšel s pesnikom. Le-ta noče po-
vedati, kaj je govoril kralju. D' An-
nunnio je bil ves navdušen po pogovoru.

Pariski »Ganlois« priobčuje navdušeno
brzojavko D' Annunnija: Bitka je doblje-
na, govoril sem z višine Kapitola neizmer-
ni, navdušeni množici. Zvonovi zvone plat
zvona in vzkliki ljudstva prodirajo k naj-
lepšemu nebu sveta. Ves omamljen sem
radosti. Po francoskem čudežu boste vi-
deli italijansko čudo.

Ravnatelj »Secola« se veseli, da se je
posrečilo D' Annunniju, poklicati ves ita-
lijanski narod nazaj k njegovim nacio-
nalnim tradicijam in ga povesti slavnih bo-
dočnosti nasproti.

Kraljico Jeleno je množica, ko se je pe-
ljala po mestu, povsod navdušeno pozdra-
vili.

V Milanu je bilo prošlo noč aretiranih
stoinpetdeset sumljivih oseb.

Italija poverja Švici zastopstvo svojih in- teresov v Nemčiji.

BEROLIN, 21. (Kor.) Italija je zaprosila
Švico, naj prevzame zastopstvo nje interesov
v Nemčiji.

Stališče Romunske.

BUKAREŠT, 21. (Cenz.) »Universul«
piše v članku, ki po svoji mirnosti vzbua
pozornost: Ne verjamemo, da bi obo-
roženo posredovanje Italije dovedlo do
zmage trosporazuma. Deset mesecev se
že bojuje centralni državi proti števil-
nim sovražnikom in niste izčrpani niti vo-
jaški niti gospodarski. Nasprotno je res.
Tekom tega časa ste zadali svojim so-
vražnikom toliko udarcev, da je to brez
primera v zgodovini. Poleg tega ste ime-
li priliko, opazovati dvoumno politiko Ita-
lije in ste gotovo ukrenili temu napetemu
razmerju primerne ukrepe. Ko bi prišlo
do preloma med Italijo in centralnimi državama,
ste te dve najbrž pripravili za ta slučaj.
Obenem so pa v Karpatih in v Galiciji
prijorjene velike zmage omogo-
čile centralnim državam, da morete
tamkaj proste zelo znatne moči povesti
proti novemu sovražniku.

Pojav Italije na bojišču bo za trosporaz-
um brez velikih koristi. Centralnim državama
pa bo v pouk, kako Italija spoštuje
je pogodbe in kako lahkomišleno meče od
sebe desetletja trajajoče prijateljstvo.
Romunska pa, ki vodi realno politiko, ne
more slediti tej italijanski pustolovščini.
Korist države in naroda jej naravnost za-
poveduje, da se ne pridružuje akciji Ita-
lije in prepusti Italiji sami, da nosi posledice
svoje politike.

Dolžnost romunskega občinstva je, da
podpira svoje odgovorne činitele. Svet
naj vidi, da se politika Romunske ne dela
niti v Rimu niti kje drugje, temveč iz-
ključno v Bukareštu. V tem odločilnem
trenutku se loči naša pot od poti Italije.
Ob vseh obzirih na naše skupno pokoli-
jenje, na katero smo mislili večkrat, mo-
remo sedaj le z bridkostjo in obžalova-
njem zreti na sedanjo politiko Italije.

ZENEVA, 20. (Cenz.) Sonnino ne da
nikakršnega pojasnila o svojih treh po-
govorih z romunskim poslanikom knezom
Ghiko s pripombo: Morebitne odločitve
ostanejo pridržane romunski vladi.

Ogrska magnatska zbornica.

Izjava Tisze o pojavih v Italiji.

BUDIMPEŠTA, 21. (Kor.) Predsednik
barona Josika je otvoril sejo ob 1/12 pred-
poldne. Obisk je nenavaden velik. Pred
prehodom na dnevni red je izpregovoril
člen magnatske zbornice grof Avrel Des-
sev-y in izjavil:

»V polni meri zavedajoč se težavnosti
sedanjega položaja in ne da bi hotel na
kateri koli način delati težave diskretnim
mestom ali vladi, hotel bi prositi pojasni-
la o tem, da-li smatra ministrski pred-
sednik za zaželjivo, da se informira jav-
nost o tem, je-li res, da je eden naših za-
veznikov nastopil nasproti naši mornar-
tiji z zahtevami, ki bi bodoči ne položaj
kot velesile napravile nemogočnim. V nobe-
nem pogledu nočem izražati kritike o po-
samičnih činih vlade, ali izrekat svoje
mnenje. Le iz ozirov oportunitete vpra-
šujem, da-li smatra g. ministrski predse-
dnik za umestno, da se tozadevno danes
izjavi, ali si pridržuje za poznejši čas, da
nas informira.«

Ministrski predsednik grof Tisza: »Vi-
soka zbornica! Vlada je doznala iz časopi-
sov o dogodkih, ki so se včeraj odigra-
vali v italijanski zbornici. Ni pa dobila od
italijanske vlade do zadnje ure, to je, ko-
likor daleč sezajo informacije, nikakega
obvestila. Ob teh okolišnih želim, vzdr-
žati se za sedaj vsake izjave in prosim vi-
soko zbornico z najglobljam spoštovanjem,
naj se postavi na isto stališče. (Odobrava-
nje.) Kajti mislim, da moramo postopanja,
za katero se je italijanska vlada odločila

povsem spontanno in brez vsakega vpli-
vanja od naše strani, mirno pričakovati
in temu primerno določiti svoje postopanje
ter izvajati konsekvence. (Odobranje.)

Prosim, naj se ta izjava vzame na zna-
nje. (Splošno odobravanje.)

Zbornica je na to prešla v razpravo o
zakonskih načrtih, ki jih je poslanska zbor-
nica v zadnjem času votirala.

Zakonski načrti, tičeči se razširjenja
izjemnih odredb v vojni, kaznovanja radi
zlorab pri dobavah, premoženjsko - pra-
vnega jamčenja izdajalcev domovine so
bili po kratki debati sprejeti v splošnem
in v podrobnostih.

Sledila je razprava o proračunskem
provizoriju za drugo polovico proračun-
skega leta 1915/1916.

Seja je bila zaključena b 2. uri popolu-
dne.

Politični položaj na Portugalskem.

LYON, 20. (Kor.) »Le Nouvellist« poro-
ča iz Madrida: Politični položaj na Portu-
galskem je sedaj sledeči: Demokratije tri-
umfirajo, ali odlični republikanci obsojajo
najnoveje dogodke ter izjavljajo, da se
hočejo umakniti iz političnega življenja.
Monarhisti so odločeni, da bodo z vsemi
sredstvi delovali na pad novega kabineta.
Vjeti ministri bodo obsojeni v smislu za-
kona o ministerjalni odgovornosti. Ne-
miri morejo vsak hip zopet izbruhniti.

Bolezen grškega kralja.

ATENE, 20. (Kor.) Po danes zvečer izda-
nem sporočilu o kraljevem stanju je tempe-
ratura trajno 38,1.

Nemški cesar odlikoval turška državnika.

BEROLIN, 21. (Kor.) »Lokalanzeiger«
poroča, da je cesar Viljem podelil pred-
sedniku turške zbornice Halil beju in biv-
šemu finančnemu ministru Džavid beju
red rdečega orla I. reda.

Cesar Viljem vdovi kapitana-lajtnanta Weddingena.

BEROLIN, 21. (Wolfkova pisarna.) Cesar
Viljem je poslal vdovi kapitan-lajtnanta pl.
Weddingena nastopno pismo:

»Javljeno mi je bilo, da sta se ob poto-
piti podvodnika, ki ga je vodil Vaš soprog,
izgubila tudi red Pour le Merite in železni
križec prvega razreda. Odrejam, da se Vam
imenuvana znaka redov nadomestita v spo-
min na čine junaško padlih pred sovražnikom.
Izražam Vam ob tej priliki še povsem
osebno, kako čutim z Vami grenko izgubo,
ki Vas je zadela. Naj Vam božja tolažba
stoji ob strani in naj bi Vam bilo vedno v
zavesti, da žaljuje z Vami vsa domovina po
Vašem soprogu, ki je pridobil nemilne
slave sebi in mornarici ter da bo za vse
čase dalje živel kot blesteč izgled smelosti
in mirno odločne moči.«

Trg pridelkov.

DUNAJ, 21. (Kor.) Stranski predmeti
vzdržujejo tudi danes svoje kurzno stanje.
Riž in fižol sta kazala nekoliko prometa,
pri čemer so se zahtevane cene plačevale
brez drugega. Koruza je bila dobro zahte-
vana. Vreme lepo.

Malezijeve bolezni.

DUNAJ, 20. (Kor.) Uradno se poroča: Od
9. do 15. majnika t. l. je v Galiciji 245 o-
seb obolelo za pegastim legarjem. V ostalih
upravnih ozemljih se je dognal med doma-
čin prebivalstvom samo 1 slučaj pegastega
legarja in sicer v Ptugi pri nekem strežniku.
100 slučajev pegastega legarja se je opazo-
valo v bolnišnicah in koncentracijskih tabo-
riščih pri vojaških osebah in tujcih iz Galicije
in Bukovine in sicer: 2 na Dunaju, 36 v
Gmündu na Niž. Avstrijskem, 8 v Klein-
münahenu (linški okraj), 9 v Marchtrenku
(Gor. Avstrija), po 1 slučaj v Gradcu in
Köflachu, po 2 Feldbachu in Weissenbachu,
po 7 v Wagni in Kranbathu, 1 v Müzzu-
schlagu in 4 v Wartburgu, 5 v Muravi, 1
v Weizu ter 5 v St. Ruprechtu — vsi na
nemškem Stajerskem, 1 v Tukleku, 2 v Ma-
lih Skalicah in 3 v Jožefevu na Češkem
ter 3 v Brnu na Moravskem.

Vreme.

BUDIMPEŠTA, 21. (Kor.) Meteorolo-
gični institut in privatna poročila javljajo
o izdatnem deževju skoraj po vsej deželi.

20. maj 1882. — 20. maj 1915.

Trozveze pogodba je bila sklenjena dne
20. maja 1882 — včeraj dne 20. maja 1915

pa je ministrski predsednik Salandra v
italijanskem parlamentu povedal, da je ta
pogodba odpovedana. Vse kaže, da je voj-
na neizogibna in naše prepričanje je, da
kaj drugega sploh ni bilo pričakovati.
Razmerje med Avstrijo in Italijo je bilo
od aneksijske krize sem vzlic alijanci
pogodbi skrajno napeto in vsi sestanki
Aerenthala s Tittionijem in Bercholda s
San Giulianom niso mogli nasprotstev u-
blaziti. Ljudsko mišljenje je bilo vedno
Avstriji sovražno, a posebno se je to ka-
zalo od časa tripolitanske ekspedicije. Ta-
krat je bila Italija na razpotju: ali se od-
loči za »mare nostrum« politiko ali za politiko
Sredozemskega morja, za politiko z
Avstrijo in Nemčijo proti Franciji in An-
gleški, ali za politiko proti Avstriji. Odloči-
la se je za naslednjo in duševno pripravljane
naroda se je začelo že tedaj; težko to
delo ni bilo, saj se je Italija ustanovila v
boju proti Avstriji. Gabriele d'Annunzio,
ki je sedaj v Quartu in v Rimu klical na
vojno, je s tem začel že leta 1912. Tedaj
je zložil vojne pesmi in ena teh
pesmi je žalila avstrijskega cesarja in
»Oesterr. Rundschau« je tedaj pisala, da
je to žaljenje avstrijskega cesarja izraz
ljudskega mišljenja. Italijanska vlada je
sicer na protest dunajske vlade zaplenila
dotično zbirko d'Annunziovih vojnih pe-
smi, ni pa zaplenila posebnega natisa ti-
ste pesmi o našem cesarju. Po pet cente-
simov se je ta pesem prodajala po vsej Ita-
liji in v Šolah so profesorji to pesem čit-
ali in komentirali in naročevali učencem,
da se jo morajo na pamet naučiti. Ravno
tak uspeh so imele na Italijanskem raz-
lične drame, zlasti »Rinascimento«. Kake
demonstracije proti Avstriji so se godile
pri takih predstavah, a dunajsko vedno
italofilske časopisje je vse to zamočle-
valo. Resnica je, da trozveza ni bila v Ita-
liji nikoli popularna in je vsak politično
količjak informiran človek vedel, da stopi
Italija iz trozveze in se pridruži trojnemu
sporazumu, kadar bo Avstrija angažirana
na drugih straneh. Koliko let sem je ita-
lijansko časopisje javnost pripravljalo na
trenutek, ko nastopi Italija proti Avstriji.
Vsakdo je vedel, da se to godi po želji in
volji konsule. Ko je l. 1911. ali 1912. An-
gleška okupirala Solun in s tem zasedla
važno strateško točko v Sredozemskem
morju, je italijansko časopisje besno za-
kričalo, a že naslednji dan je utihnilo. Ta-
krat se je pokazalo, kak upliv ima vlada
na časopisje. A javnost se ni samo potom
časopisja, pesmi in gledaliških iger pri-
pravljala na vojno proti Avstriji, delalo se
je to tudi z razglednicami, ki prihajajo v
najširše kroge prebivalstva. Na razgled-
nicah se je tudi razširilo na milijone izvo-
dov zemljevida, na katerem je bila nasli-
kana »bodoča Italija«

Za agitacijo se
je izrabljala vsaka malenkost; kako se
je dolgo izrabljalo dejstvo, da naš cesar
ni obiskal italijanskega kralja v Rimu, ka-
ko je bil fruktificiran nespretni govor, ki
ga je imel svoj čas Grabmayer v avstrijski
delegaciji, da Italijani so se celo zme-
nili za to, da je dr. Susteršič v delegaciji
govoril o ustanovitvi neke prav majhne
papeževe države, za kar so nam Sloven-
ci od tedaj italijanski listi prav pogo-
stoma metali v obraz zaničljivko, da smo
»la razza la più clericale del mondo.«
Morda je bilo v naši državi precej ljudi,
ki jih je presenetilo, da je zdaj tako za-
vršelo v Italiji, da so naenkrat prijatelji
nevtralnosti izginili s površja, da je bil
Giolitti, ki je bil toliko let najmočnejši
in najuglednejši italijanski državnik, mo-
ralično v 24 urah obglavljen, — a vse to
je moglo presenetiti le tistega, kdor ni ve-
del, kaj se v Italiji godi. Sedanje navduše-
nje, ki je v Italiji zavladalo za vojno, je
sad dolgoletnega sistematičnega pripra-
vljanja. Po »Slov. Narodu.«

**Slovenci! Podpirajte
Družbo sv. Cirila in Metoda!**

Vojna in socijalna demokracija.

Naj se presoja nastop posameznih soci-
jalno-demokratskih strank ob izbruhu
sedanje svetovne vojne in njihovo dose-
danje postopanje med vojno tako ali tako,
to je gotovo, da pomeni za celokupno in-
ternacionalno, recimo, za njen prestiž med
brezpravniimi masami vseh narodov na-
ravnost katastrofaln udarec. Če se vmi-
sli kdo v psihologijo primitivnega delavca,
ki ga je bolj srce nego pa razum dovedlo

v vrste te velike mednarodne organizacije, ki je videl v tej organizaciji ne samo eno veliko moralno silo, ki preporoči dušo proletariata vesoljnemu svetu, ki je videl v njej tudi materialno silo, koja je zmogla, da tudi v realnem življenju uveljavi svoje zakone bratstva in svobode ter se v danem trenutku tudi s silo zoperstavi vsakršnemu poskusu vladajočih krogov, da bi v vsesplošnem krvoprelitju narodov uveljavili svoja imperijalistična stremjenja, kdor se vmišlji v to psihologijo primitivnega delavca — in primitivni delavec je baš tisti, ki daje največji kontingent takozvani delavskim bataljonom! — ta si lahko približno predstavlja, kako uničujoče je morala na ogromno večino njenih pristašev vplivati onemoglost, ki jo je socialna demokracija v očigled usodnih dogodkov pokazala vesplosod. V vrtnici današnjih vojnih dogodkov vidimo socialno demokracijo vseh narodov razdeljeno prav za prav v dva dela: en del se je brez pridržka pridružil vsesplošnemu narodnemu pokretu, ki ga je v posameznih bojujočih se državah povzročila vojna. Nič ne da, da se v vseh prizadetih narodih omenjeni sodrugi, rekli bi skoraj, iz nekega slabe vesti nad kršitvijo mednarodnega načela, kaj radi skrivajo za frazo o »vsiljeni in obrambni vojni« — pojm, ki ima danes pač zelo relativno veljavo! — dejstvo je, da jim je v težkih urah izkušnja vključila njihovi internacionalni konfesiji vendarle butula na dan zdrava in nepotvorjena — natura. In nihče jim ne more očitati, da so storili to, kar jim je narekovala njihova narodna vest.

Drugi del socialne demokracije, in ta je ostal odločno v manjšini, se je postavil na upravljalistično stališče nekakih nepristranskih opazovalcev. To so pravoverni internacionalci, ki so se zagrizli v svoje politične dogme in tudi danes ne odneajo od njih niti za las. Vojna jim je izključno samo rezultat imperijalističnih stremjenj vladajočih rezdov, in ker ni bilo v njihovi moči, da bi preprečili, ali tudi samo preprečiti poskušali, čakajo lepo s prekrizanimi rokami, da se burja zopet položi in se prične lepo od sebe zopet normalno življenje. — In tudi tem ne more nihče očitati, da so ostali zvesti načelom, o katerih so v dno svoje duše prepričani, da so edino prava in edino resnična: nasprotno jim nihče ne more očitati visokega spoštovanja, da so tudi v času, ko so narodne strasti na vseh koncih in krajev napetih razpaljene, ohranili mirno kri, skušajoč presojati dogodke hladno in kolikor mogoče objektivno in ne strahuje se pri tem obsoditi svojih lastnih sorjakov. Naj presoja kdo n. pr. nastop nemških socialnih demokratov Ledebourja in Liebknechta tako ali tako.

Ni sedaj prvič, da je socialna demokracija ločena v dva tabora, ki si v presojanju položaja deloma direktno nasprotujeta. Kadarkoli se je izza ustanovitve socialno-demokratske stranke pojavilo nad političnim obzorjem Evrope tako usodnejše vprašanje, se je jasno pokazala vsa notranja slabost in onemoglost te stranke. Naj spominimo na ono vstajo balkanskih narodov v 1875. letu proti turškim zatracem, vstajo, ki je končno izzvala intervencijo Rusije v prilog puntajočim se Bolgarom in Srbom. Vsakdo bi pričakoval, da se bo socialna demokracija v takem slučaju brez pridržka postavila na stran tlačanih narodov, ki jim je gotovo samo skrajna sila potisnila meč in puško v roke. Na to stališče bi se bila socialna demokracija tem lažje postavila, ker

Turčija takrat niti najmanjšega ni nudila, kar bi z demokratičnega, ali socialističnega stališča opravičevalo nje no preferiranje pred avtokratično Rusijo, ali pa celo pred vseživi in nepokvarjenimi balkanskimi narodi, kojih ustanek v bistvu ni bil nič drugega nego pojav socialne revolucije. Stališče bi bilo že a priori dano, če bi bili v socialni demokraciji zmerom merodajna socialistična in demokratska načela in če tudi v njej ne bi igrali toliko vloge — narodnostni momenti. Nemška socialna demokracija je bila ločena glede tega vprašanja v dva tabora. En del, ki je bil takrat v stranki brez vpliva — pristeval se mu je tudi mladi Kautsky — se je javno zavzemal za krščansko rajo, drugi del, med njim najvplivnejši nemški sodrugi, pa so javno kazali svoje simpatije za — Turčijo. Opravičevali so jih s starim nemškim socialno-demokratskim argumentom — s carizmom. Zavzemali bi se za Bolgare in Srbe, so dejali, ako ne bi bilo za njimi — Rusije. Ako bi bili torej balkanski narodi ostali osamljeni ter bi Turčija njihovo vstajo v krvi zadušila, potem bi bile simpatije nemške socialne demokracije seveda na njihovi strani. Ker jim je na priskočila na pomoč Rusija in je njihova stvar zmagovala, pa je pretežni del nemške socialne demokracije simpatiziral s Turčijo.

Navedli smo slučaj balkanske revolucije, ker se v tem zgodovinskem dejstvu najdrastičnejše zrcali vsa brezsmotnost v vseh velikih vprašanjih, vsa notranja razdrapanost socialne demokracije. — Tako je bilo tudi za časa angleško-burske vojne, tako je bilo sploh pri vsakem važ-

nejšem svetovnem dogodku: socialna demokracija, ki vam v svojih teorijah podaja na razjapljena vprašanja najtočnejše odgovore, pokaže v praksi vso nagoto svoje popolne politične disorientacije v velikih mednarodnih vprašanjih. — Prihajalo je pri takih prilikah do najhujših kontroverz med pripadniki posameznih struj socialne demokracije, da bi se zdelo, da se edinstvenost stranke nikoli več ne vzpostavi. Toda treba je občeudovati disciplino, ki diči socialno demokracijo. Kakor hitro je zgodovinski fakt, ki tvori spor in predmet nasprotujočih si struj, likvidiran — seveda brez sodelovanja socialne demokracije — pa prenehajo tudi zopet te struje in socialna demokracija živi svoje prejšnje življenje naprej, kakor da se nič ne bi bilo zgodilo. — Za časa nemško-francoske vojne so se vplivni njeni pristaši resno bali, da edinstvo stranke ne preživi te krize. In vendar jo je preživela. Kakor hitro so utihli topovi na bojnem polju, tako hitro so potihnila v stranki tudi nasprotja, ki so se nanašala na vprašanje vojne.

Danes je socialna demokracija v sličnem položaju. Izbruh evropske vojne je ponosno mednarodno stranko razbil v kose. Ne samo, da si stališča socialno-demokratskih strank v posameznih bojujočih se državah glede na to za vse prižade narode usodno vprašanje naravnost diametralno nasprotujejo, tudi stranka v eni in isti državi ne reprezentira danes enotnega naziranja o nastalih razmerah. Socialna demokracija se ponosno inenemje stranko miru. Toda vprašajte najmodrejšega njenega besednika, kako si predstavlja mir, ki bi ob sedanjem stanju vojaških operacij zadovoljil vse. Skomiznil bo z rameni, nič drugega ne bo mogel. In vprašajte tega, kako bi se po njegovem mnenju morale razviti vojaške operacije, da bi narodi čim prej prišli do častnega mira in živeli za naprej v medsebojnem spoštovanju, če ne bratstvu. Ako je Francoz, vam bo dokazoval nujno potrebo, da se zloji nemški militarizem in da primarširajo v to svrlo njihova in njihovih zavaznikov vojske v ponosno domovino Bismarckovo; če je pa Nemec, pa je ravno nasprotno. V Italiji pa vidimo socialiste, ki so odločni nasprotniki vojne, in zopet socialiste, ki so navdušeni za vojno.

Tako je socialna demokracija danes razdrojena sama v sebi in nikakor ne predstavlja tiste močovitosti, kakor jo je kazala pred kratkim in svojih mednarodnih kongresih. Ali se po končani vojni zopet izenačijo nazori in zopet zedinijo razne struje, pač pokaže bodočnost.

Slučje iz vojne.

Beg iz srbskega ujetništva. Pred par dnevi je došel v Brod na Savi krojaški pomočnik Stetan Butič, ki je bil v bojih s Srbijo težko ranjen ter je prišel v srbsko ujetništvo. Bližnj prirovačevje o svojem begu tole: V veliki bitki pri Arangje-lovcu me je dne 7. decembra zadel drobec šrapnela in me težko ranil. Dne 10. decembra so me naši sanitetci prepeljali v Belgrad in me z drugimi ranjenci spravili v neko barako. Ko so se Avstrijci nato zopet umaknili iz Belgrada, smo težko ranjeni, kot nesposobni za prenos, ostali v mestu. Kmalu so v mesto vkorakali Srbi; prenesli so nas v srbsko vojaško bolnišnico v Belgradu, ki je najmodernejše urejena in deluje v njej skoro izključno ameriški zdravniki. Postrežba je bila brez vsake graje in hrana dobra. Ko se je moje stanje zboljšalo, sem doznal iz pogovorov med strežniki, da se oni ranjenci, ko so sposobni za transport, spravijo v notranjost dežele. Ker sem bil slisal, da so v notranjih krajih Srbije izbruhle kužne bolezni, sem sklenil pobežniti. Čez Savo ni bilo mogoče, ker jo Srbi ostro stražijo. Namenil sem se tedaj pobežniti preko Grčije. Ker govorim srbski in je bilo v Belgradu le malo čet, sem se lahko izmuznil iz mesta. Zavil v srbski vojaški plašč, na glavi četaško kapo, sem nekega dne zapustil bolnišnico. Pod plaščem nisem imel drugega oblečenega nego srajco in spodnje hlače. Od nekega delavca sem si kupil staro, ponošeno obleko, ker sem imel še nekaj denarja, in odinil proti jugu. Čez bolgarsko mejo tudi nisem mogel, ker tudi to močno stražijo. Moj beg ni bil brez nevarnosti, ker nisem govoril srbskega narečja, kakor je v notranji deželi običajen. Toda izdajal sem se za četaša, ki je izgubil svojo četo, in uspešno mi je izvršeno, ker se četašev ne nadzoruje posebno strogo in so med njimi Srbi vseh narečij. Tako se mi je posrečilo priti do Niša. Tu je stvar postala enostavnejša, ker je jezikovna različnost vedno bolj pisana in je zato lažje priti skozi. Tu in tam sem se vozil kak kos z železnice, in sicer sem se vozil kot četaš na ploščadi odprtih voz brezplačno. Po dolgem, težavnem in nevarnem potu se mi je končno posrečilo priti čez grško mejo in v Solun. Radi naporenega večtedenskega potovanja, na katerem sem užil mnogo pomanjkanja, so se začele zopet boleče oglašati moje rane, tako, da sem došel v Solun zelo bolan. Kljub temu sem se globoko odahnil v zavesti, da sem se rešil srbskega ujetništva. Podal sem se k našemu konzulu, ki mi izprva ni hotel verjeti, da sem avstrijski vojak in da sem pobegnil iz ujetništva, ker se nisem mogel izkazati z nikakimi listinami, toda končno se mi je vendar posrečilo konzula prepričati o resničnosti mojih navedb, nakar me je spravil v italijansko bolnišnico, kjer sem popolnoma ozdravil. Potem sem prejel od našega konzula potrebne potne listine in se peljal čez Odrin, Sofijo in Rumunijo domov. Sedaj se peljem na Reko, kjer se javim svojemu vojaškemu poveljstvu.

Sožalje češkega naroda ob smrti prof. Matka Mandića.

Naše uredništvo je prejelo naslednjo brzojavko:
Praga, 21. — Izvrševalni odbor narodne svobodomiselnice stranke globoko obžaluje smrt zvestega prijatelja češkega naroda Matka Mandića. Upamo, da ponosno deblo narodne samozvesti, ki ga je vzgojil Mandić z Vami, prenese vsak vihar, pa naj bo še hujši in naj pride odkoderkoli.
Dr. Kramář.

Domuče vesti.

Zdravniki in moderna vojna. Svetovna vojna je prinesla velika iznenadenja v pogledu zdravništva. V moderni vojni pada veliko več zdravnikov, nego v prejšnjih časih. V sedanjih vojni je v Nemčiji ranjenih 216 zdravnikov, 40 jih je prišlo v ujetništvo, 94 je pogrešanih, a 34 jih je umrlo. Vzrok temu, da je v moderni vojni za zdravnike toliko huje, se vidi v tem, da sedanjí strelí dalje sežajo, največ pa v bombah in aeroplanih. Moderni zdravniki so se v obče pokazali junaške v vojni. Tako konstatirajo nemški časopisi, da so se zdravniki podajali v najnevarnejši ogenj, da so pomagali ranjenecem. Tudi v angleški vojski je padlo jako mnogo zdravnikov. Vojni minister na Angleškem je prepovedal zdravnikom, zahajati v bližino okopov, kajti Anglež najbolje štiti zdravnika v vojni. Nemška medicinska revija je v Berlinu zahtevala, da se tudi v Nemčiji izdajo take odredbe za zdravnike, ker vsak zdravnik je v vojni jako potreben, in zato da se ne sme dovoliti, da bi se preveč izpostavljali nevarnosti. Francozi so poslali v sedanjo vojno 6500 zdravnikov. Od teh jih je palo do sedaj 92, ranjenih je bilo 280, pogrešanih je 440, potopilo se jih je s potopljenimi ladjami 507. Te številke dokazujejo, da so francoski zdravniki vršili svojo dolžnost z veliko hrabrostjo. V nemški vojski stoji danes 12.000 zdravnikov. Ti so sedaj odvzeti privatni praksi. Vsem je sedaj v Nemčiji 8000 zdravnikov, ki niso v vojni službi. Torej se v Nemčiji ne kaže pomanjkanje zdravnikov, posebno po mestih, dočim po mestecih in vaseh težko občutijo pomanjkanje zdravnikov.

MALI OGLASI

Ženska za hišna dela se išče za predpolno in popoldne. Naslov: Via Galileo Galilei št. 5, IV. nad. 408

Gospa vdova, zmožna gospodinjstva in trgovine bi sprejela kakršnokoli službo, tukaj ali pa v Istri ali Dalmaciji. Ponudbepod "Vdova" na lns. odd. Edinosti. 406

Kdor ima "Edinost" od 1. novembra 1911 naj jo prinese lns. odd. Edinosti proti primerni nagradi.

Ozase, poslana, osmrtnice in vsa naznana le pošiljati "Inseratnemu oddelku" "Edinosti", Trst, ulica Sv. Franciška št. 20

Veliki trgovec

za špecerijo ali mešano blago, ali apotekar, dobi s 1. oktobrom t. l. v najem dobro urejen velik trgovski prostor s skladišči v Celju. Prevzame tudi lahko vse v trgovini nahajajoče se štelaze za špecerijo in dobi tudi v hiši večje stanovanje. Hiša se tudi proda. — Naslov pove Inscr. odd. Edinosti pod št. 2194.

UMBERTO COMICI

zaloga stavbinskega materiala. Tovarna cementnih plošč in cevi. TRST, Campo S. Giacomo 11 in V. Concordia 1 (Kadaj carstvo Sv. Jakoba) V zalogi vedno novo dospelo blago. Cene zmerne. Postrežba točna.

Zaloga tu in inozemskih vin, špirita, likerjev in razprodaja na drobno in debelo
Jakob Perhauz
Trst, Via delle Acque št. 6 (Nasproti Caffè Central).

Velik izbor francoskega šampanjca, penecih dezer-tih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux, Burgunder, renskih vin, Mesella in Chianti. Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec slivovec in brinjavac. Izdelki I. vrste, došli iz do-tičnih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši. Raz-pošilja se po povzetju. Ceniki na zahtevo in franko.

Razprodaja od pol litra naprej.

Ivan Krže

Trst, Piazza S. Giovanni 1
Zaloga kraljevih in kraljevskih potreb-štin od lesa in ploščast, tkanov vrvot, tabov in kad, sodčkov, lopov, robov, sit in bakovnatih kovov, jeklasov in metal ter mnogo drugih v to stroko
Priporočila spedejo trgovino s kraljevsko posodo vsake vrste tudi od porocelane, zemlje, emalje, kositarja, ali einka, nadije pasamantov, klobke itd. Za gostilničarje pipe, kroglice, sešalje in steklene posode za vino.

Dnevnik "Edinost" v Trstu

- je izdal in založil naslednje knjige:
1. »VOHUN«. Spisal I. F. Cooper. — Cena K 1.60.
 2. »TRI POVESTI GROFA LEVA TOL-STEGA«. — Cena 80 vin.
 3. »KAZAKI«. Spisal L. N. Tolstoj. Poslo-venil Josip Knaflič. — Cena K 1.60.
 4. »PRVA LJUBEZEN«. Spisal I. Sjergiev-vič Turgenjev. Poslovenil dr. Gustav Gregorin. — Cena K 1.
 5. »POLJUB«. Povest iz gorskega življe-nja češkega ljudstva. Spisala Karolina Světa. Poslovenil F. P. — Cena 80 vin.
 6. »BESEDA O SLOVANSKEM OBRE-DNEM JEZIKU PRI KATOL. JUGO-SLOVANI«. (Malo odgovora na ško-fa Nagla poslovno pastirsko pismo v pouk slov. ljudstvu.) — Cena 80 vin.
 7. »IGRALEC«. Roman iz spominov mladeniča. Ruski spisal F. M. Dosto-jevskij. Poslovenil R. K. — Cena K 1.60.
 8. »JURKICA AGICEVA«. Spisal Ksaver Šandor — Gjalski. Prevel F. Orel. Cena K 2.
 9. »UDOVICA«. Povest iz 18. stoletja. Napisal I. E. Tomič. Poslovenil Stefan Klavž. Cena K 1.60.
 10. »JUG«. Historičen roman. Spisal Prokop Chochołoušek. Poslovenil H. V. Cena K 3.
 11. »VITEZ IZ RDEČE HIŠE«. (Le Che-valier de Mais'm rouge.) Roman iz časov francoske revolucije. Spisal Aleks. Dumas star. Prevel Ferdo Perhavec. — Cena K 2.50.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. J. Čermák
se je preselil in ordinira sedaj v Trstu, ulica G. Rossini št. 12, vogal ulice delle Poste.
Izdiranje zobov brez bolečine. Plombiranje.

Odlikovani čevljaraki mojster
Viktor Schenk
zalagatelj obuvalec c. kr. drž. u. orožniškega petletnega u.
priporočila svoja zaloga razno-vrstnega obuvalec za gospe, go-spode kakor tudi za otroke.
Prodaja najboljšega voščila Fredin, Olo-bin, cavalier in Cir. Metofovo mazilo.
Trst, Belvedere 32

Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica

Denarnega prometa koncem leta 1914 . . .	K 740,000,000
Vlog	44,500,000
Rezervnega zaklada	1,330,000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo **o, kr. deželne vlade.**

Za varčevanje ima vpeljane ličene domače hranilnike.

Fratelli Rauber
Trst, ul. Carducci 14 (ex Torrente)
Zaloga ustrojenih kož
Velika izbira potrebščin za čevljarje. — Specijaliteta potrebščin za sedlarje.

ZDRAVNIK
Med. Dr. Karol Perničič
ordinira od 11-1 pop.
Trst, ulica Giulia št. 74 E (zraven Dreherjeve pivovarne).

Umetno-fotografični atelje
Trst, ulica del Rivo št. 42 (pritličje) Trst

Izvršuje vsako fotografično delo kakor tudi razglede, posnetke, notranjost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrst. spomenike.
POSEBNOST: POVEČANJE
v vsake fotografije !!!
Radi udobnosti gosp. naročnik-ov sprejema naročbe in jih iz-vršuje na domu, ev. tudi zunaj mesta po najzmernejših cenah.

Trst, ul. del Rivo šte. 42.

TISKARNA EDINOST

Telef. 11-57 TRST Telef. 11-57
ul. sv. Franciška / As. 20

Izvršuje tiskarska dela v najmodernejšem slogu, bodisi v priprostem ali večbarvnem tisku in po zmernih cenah. — Vizit-nice, vabila, memoran-dum, zavlitke, dopisnice okrožnice, pismeni papir, trgovske cenike itd. P. n. naročenkom ugodi z izvršenjem naročila v najkrajšem času !!!